

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 27 Medi 2016

Aelod / Swyddog Arweiniol: Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill /Richard Weigh, Pennaeth Cyllid

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Prif Gyfrifydd

Teitl: Adroddiad Cyllid

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllid refeniw y cyngor ac arbedion fel y cytunwyd ar gyfer 2016/17. Hefyd mae'r adroddiad yn darparu crynodeb sy'n rhoi diweddariad ar y Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol y cyngor ar hyn o bryd a chadarnhau cyllidebau'r gwasanaethau a gytunwyd ar gyfer 2016/17.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2016/17 a'r cynnydd a wnaed o ran strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni.

Bod Aelodau'n cymeradwyo'n ffurfiol y Cynllun Ariannol Tymor Canolig drafft sy'n cael ei gynnwys fel **Atodiad 5**.

Bod Aelodau'n cymeradwyo'r camau gweithredu sy'n cael eu hargymell i liniaru effeithiau alldro ariannol yr arbedion sydd unai'n cael eu gohirio tan 2017/18, neu ddim yn cael eu cyflawni o gwbl fel sy'n cael ei nodi yn y tabl yn **Adran 6**.

Bod Aelodau'n cymeradwyo argymhelliad y Grŵp Buddsoddiad Strategol i fuddsoddi £4.4m yng nghanam cyntaf prosiect datblygu glan y môr yn y Rhyl. Mae'r argymhelliad yn cynnwys cymeradwyo pecyn cyllido sy'n cynnwys clustnodi'r cyfalaf y disgwylir ei dderbyn o werthu cyn safle'r Honey Club yn y Rhyl. Gweler y tablau yn **Adran 6**.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllid refeniw y cyngor ar gyfer 2016/17, manylion yn **Atodiad 1**. Cyllideb refeniw net y cyngor yw £185.062m (£184.756m yn 15/16). Sefyllfa'r cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol yw y rhagwelir gorwariant o £0.351m (adroddwyd gorwariant o £0.402m ar gyfer

Gorffennaf). Mae'r naratif o gylch y risgiau presennol a'r rhagbydiaethau yn ymwneud â'r asesiad hwn y cael eu hamlinellu yn Adran 6.

Cytunwyd ar arbedion o £5.2m fel rhan o'r gyllideb ac mae crynodeb o'r arbedion yn cael eu dangos yn **Atodiad 2**. Fel yr addawyd yn adroddiad mis Gorffennaf mae asesiad llawn o'r cynnydd o ran arbedion 2016/17 wedi ei gyflawni. Mae'r asesiad hwn yn dangos fod 60% o arbedion eisoes wedi eu cyflawni, gyda 10% yn fwy o arbedion yn gwneud cynnydd da, sy'n golygu fod cyfanswm o 70% yn debygol o gael ei gyflawni (67% adroddwyd fis diwethaf). Mae hyn yn gadael 25% o arbedion sy'n cael eu dosbarthu fel rhai wedi eu gohirio (sy'n golygu fod disgwyliad o hyd y gall ac y bydd yr arbedion hyn yn cael eu cyflawni yn 2017/18) a dim ond 5% o arbedion na all gael eu cyflawni o o fewn yr amser hwn. Mae manylion pellach ac argymhellion yn cael eu cynnwys yn adran 3 a 6 o'r adroddiad hwn.

Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig drafft yn cael ei gynnwys fel **Atodiad 5**. Mae hwn wedi ei ddosbarthu i Aelodau drwy e-bost ac mae hefyd ar gael yn Llyfrgell yr Aelodau. Pwrpas ei gynnwys yn yr adroddiad hwn yw i ofyn am gymeradwyaeth ffurfiol i'r ddogfen.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ymhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae naratifau gwasanaethau pwysig yn cael eu dangos yn y paragraffau canlynol.

Mae **Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata** ar hyn o bryd wedi eu nodi i orwario o £55k (£138k y mis diwethaf). Mae'r pwysau o ganlyniad i gostau diswyddo a chostau wrth gefn uwch nag y disgwyliwyd.

Mae **Addysg a Gwasanaeth Plant** nawr yn adrodd gorwariant o £16k (adennill costau fis diwethaf). Mae'r gorwariant yn ymwneud â chostau cyfreithiol a thriwiwnlys sy'n parhau. Mae'r gwasanaeth ar hyn o bryd yn cynnal adolygiad o'r strwythurau a allai ryddhau arbedion o fewn y flwyddyn.

Mae **Cyllid** yn bwriadu tanwario o £20k (£37k wedi ei danwario fis diwethaf) o ganlyniad i swyddi gwag. Mae'r swyddi gwag ar hyn o bryd yn cael eu hadolygu er mwyn helpu i gyflawni'r arbedion sydd eu hangen ar gyfer 2017/18, tra'n sicrhau y gall y gwasanaeth barhau i weithredu'n effeithiol yn ystod y cyfnod economaidd anodd hwn i'r cyngor.

Gwasanaethau'r Ffyrdd a'r Amgylchedd – Er bod gorwariant o £300k yn cael ei gofnodi ar gyfer y gwasanaeth hwn (yr un fath â'r mis diwethaf), mae hwn gan fwyaf yn ffigwr bras ar hyn o bryd. Mae'r rhesymau dros gynnwys gorwariant ar y cam hwn yn driphlyg:

- Trafnidiaeth Ysgol – mae'r polisi newydd oedd yn weithredol o Fedi 2015, a fwriadwyd i ddatrys y pwysau parhaus ar y gyllideb yn y maes hwn, wedi bod yn destun nifer o apeliadau ynglŷn â gweithredu'r polisi. Bydd datrys y materion yn golygu cynnydd parhaus mewn costau Trafnidiaeth Ysgol yn ogystal â chostau cyfreithiol penodol sy'n digwydd unwaith.
- Mae costau ychwanegol hefyd o ganlyniad i fethiant cwmni bws lleol yn ddiweddar. Mae cynlluniau mewn grym yn ymwneud â llwybrau trafndiaeth gyhoeddus ac ysgol ond bydd costau ychwanegol ynghlwm â hyn, er ar hyn o bryd mae'r hyn a ragwelir wedi ei seilio ar amcangyfrifon. Mae manylion pellach yn ymwneud â'r mater hwn wedi eu cynnwys yn yr adroddiad gan y gwasanaeth ac mae hefyd yn y rhaglen ar gyfer y cyfarfod hwn.
- Mae'r gwasanaeth hefyd yn wynebu pwysau yn ymwneud â chytundeb Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru - mae'r gwasanaeth wedi lleihau costau er mwyn cyfyngu ar effaith y gostyngiadau mewn ffi incwm sy'n wybyddus eisoes, ond mae'r risg o ostyngiadau pellach mewn incwm a lefelau gwaith yn parhau.

Mae'r gwasanaeth yn nodi meysydd o danwariant posib o fewn y gwasanaeth i leddfu rhai o'r risgiau hyn, ond ar hyn o bryd mae'n anhebygol y bydd y gwasanaeth yn gallu adennill costau. Mae proses y gyllideb ar gyfer 17/18 yn ystyried peth o'r pwysau parhaus yn ymwneud â thrafnidiaeth.

Er nad oes gwahaniaethau penodol wedi eu hadrodd ar wasanaethau eraill ar y pwynt hwn rhagwelir y bydd angen i'r gwasanaethau canlynol nodi camau rheoli er mwyn cynnwys y pwysau canlynol o fewn y gyllideb gyfan.

- **Gwasanaethau Cymunedol** – pwysau chwyddiannol fel gweithredu'r Cyflog Byw Cenedlaethol statudol fydd yn arwain at gynnydd mewn ffioedd cartrefi gofal. Er y gobeithir y gellir cynnwys y pwysau yn 16/17 o fewn y cyllidebau presennol a thrwy'r defnydd o gronfeydd, bydd y cynnydd blynyddol yn y Cyflog Byw Cenedlaethol yn achosi pwysau sylweddol mewn blynyddoedd i ddod. Defnyddiodd Gwasanaethau Cymunedol gronfeydd o £0.386m yn 2015/16 mewn ymateb i bwysau o'r fath ac ar hyn o bryd rhagwelir y bydd rhaid i'r gwasanaeth ddefnyddio tua £1.7m o gronfeydd yn 2016/17. Mae'r pwysau hyn yn cael eu hystyried fel rhan o broses cyllideb 2017/18 a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig.
- Hefyd mae cyllidebau yn parhau sy'n cael eu harwain gan y gofyn a sydd felly yn anwadal fel **lleoliadau Plant**. Mae cronfeydd wedi eu rhoi mewn grym i helpu i reoli gwahaniaethau blynyddol, ond maent yn parhau yn feysydd o risg yn 16/17 a thu hwnt a byddant yn cael eu monitro'n agos.

Er hynny mae gan wasanaethau hefyd lefel iach o gronfeydd penodol ac maent wedi eu caniatáu i drosglwyddo unrhyw danwariant sylweddol gan y gwasanaeth, sy'n cael eu nodi yn llawn yn yr Adroddiad Alldro Terfynol ar gyfer 2015/16. Hefyd fel rhan o broses cyllideb 16/17 gosodwyd £486k ar un ochr fel arian wrth gefn ar gyfer gweithredu'r gyllideb. Bydd hyn yn lleddfu'r

risg i weithredu'r gyllideb gan gynnwys unrhyw oedi mewn cyflawni arbedion effeithlonrwydd.

Bu adolygiad llawn o'r holl bwysau strategol a gwasanaeth o fewn un flwyddyn a'r dyfodol fel rhan o broses cyllideb 2017/18. Mae'r asesiad manwl hwn nawr wedi ei gwblhau. Fel y nodwyd yn adran 4, mae 25% o arbedion nawr yn cael eu dosbarthu fel rhai wedi eu gohirio (sy'n golygu fod disgwyliad o hyd y gall ac y bydd yr arbedion hyn yn cael eu cyflawni yn 2017/18) a dim ond 5% o arbedion na ellir eu cyflawni o fewn yr amser hwn. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r sefyllfa ac yn nodi argymhellion i ymdrin â'r pwysau o ganlyniad yn ystod y flwyddyn. Yr egwyddor a fu yw fod adnoddau ariannol wedi eu nodi ar gyfer arbedion sydd wedi eu gohirio, tra ar gyfer 5% o'r arbedion na ellir eu cyflawni argymhellir trosglwyddo cyllideb yn barhaol er mwyn caniatáu i wasanaethau gynllunio ar gyfer y dyfodol.

Gwasanaeth	Arbed	Swm £000	Camau Gweithredu Arfaethedig
Gwasanaethau Cefnogaeth Gymunedol	Adolygiad mewnol / Darparwr Gwasanaeth – Cyflenwyr allanol	700	Mae oedi ar hyn o bryd yn Natblygiadau Gwasanaethau Gofal Mewnol sydd wedi bod yn destun adroddiadau manwl, cronfeydd wrth gefn i'w defnyddio ar gyfer yr oedi
Cyfleusterau, Asedau a Thai	Model Gweithredu Pafiliwn y Rhyl	350	Wedi ei ohirio tra bod glan y môr yn cael ei ddatblygu. Argymell defnyddio cyfraniad ariannol corfforaethol yn 16/17.
Cyfleusterau, Asedau a Thai	Strategaeth Swyddfeydd	258	Ni fydd Brighton Rd yn cau eleni. Argymell defnyddio cyfraniad ariannol corfforaethol yn 16/17.
CYFANSWM ARBEDION WEDI EU GOHIRIO		1,308	
Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata	Prosiect Newid Sianeli	70	Mae'r Prosiect Newid Sianeli ar hyn o bryd yn cael ei ail-lunio. Ni fydd arbedion yn cael eu cyflawni yn 16/17 ac nid yw manylion y prosiect diwygiedig eto wedi eu datgan. Argymell gwrthbwysu'r arbedion hyn o'r Arian at Raid yn ganolog. Bydd arbedion eraill yn ffurfio rhan o faes y prosiect newydd.
Gwasanaethau Prifffyrdd ac Amgylcheddol	Prosiect Newid Sianeli	140	
Addysg a Gwasanaethau Plant	Ffioedd cyfreithiol	70	Ni fydd y gostyngiad i ffioedd a fwriadwyd yn digwydd. Bwriad i argymell gwrthbwysu'r arbedion hyn o'r Arian at Raid yn ganolog o ystyried y pwysau ar gyllideb Plant
CYFANSWM ARBEDION NA GYFLAWNWD		280	

Corfforaethol – Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys targed o ran arbedion o £1m ar gyfer 2017/18. Mae'n debygol y bydd rhai o'r arbedion hyn yn cael eu nodi a'u cyflawni yn ystod 2016/17. Bydd Aelodau'n cael gwybod am gynnydd yn ystod y misoedd sydd i ddod.

Ysgolion –Er bod ysgolion wedi derbyn amddiffyniad o 1.85% (£1.173m) maent hefyd wedi gorfod canfod arbedion effeithlonrwydd i ariannu pwysau chwyddiannol o tua £2.5m. Fel yr adroddwyd fis diwethaf roedd yn debygol y byddai'r gostyngiad ym malans Ysgolion a welwyd yn ystod 2015/16 yn parhau yn 2016/17. Mae asesiadau cychwynnol o falensau oedd yn cael eu rhagweld yn dangos ar ddiwedd Awst fod yr hyn gâi ei ragweld ar gyfer balansau ysgol yn falans o ddiffyg net o £0.687m, sy'n ostyngiad o £2.249m ar y balansau a drosglwyddwyd o 2015/16 (£1.562m). Mae ysgolion ar hyn o bryd yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr Cyllid Addysg ar gynlluniau

ariannol manwl ar gyfer y flwyddyn academaidd newydd a thros y ddwy flynedd ganlynol i ddarparu cyllidebau cytbwys tymor hir. Bydd manylion pellach ar y cynnydd o ran y broses hon yn cael eu hadrodd yn fisol i'r Cabinet drwy'r Adroddiad Ariannol.

Y Cyfrif Refeniw Tai Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn cymryd y bydd cynnydd mewn balansau ar ddiwedd blwyddyn o £257k sy'n cydfynd â'r cynnydd sydd wedi ei nodi yn y gyllideb o £257k. Rhagwelir y bydd balansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn £2.861m ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r gyllideb Cyfalaf o £11.8m yn cael ei rannu rhwng gwelliannau sydd wedi eu cynllunio i stoc tai sy'n bodoli (£8m) a datblygiadau tai newydd (£3.8m).

Rheolaeth y Trysorlys – Ar ddiwedd mis Awst, roedd cyfanswm benthyca'r Cyngor yn £188.726m ar gyfradd cyfartalog o 4.97%. Roedd balansau buddsoddiad yn £5.3m ar gyfradd cyfartalog o 0.39%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor yn Atodiad 3. Mae'r cynllun cyfalaf cyffredinol a gymeradwywyd yn £35.1m ac mae'r gwariant hyd yma yn £8.9m. Hefyd yn Atodiad 3 mae'r gwariant arfaethedig o £31m ar y **Cynllun Corfforaethol**. Yn **Atodiad 4** mae diweddariad ynglŷn â'r prif brosiectau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf.

Mae'r Grŵp Buddsoddiad Strategol wedi adolygu ac yn argymhell fod y gwaith canlynol, rhan o gam cyntaf y datblygiad glan môr yn y Rhyl, yn cael eu cymeradwyo. Dylid nodi fod yr elfen o'r gwaith sy'n ymdrin yn benodol â dymchwel yr Heulfan wedi ei adrodd i'r Grŵp Buddsoddiad Strategol a'i gymeradwyo o fewn proffiliau dirprwyaeth aelodau'r grŵp i sicrhau bod amser digonol i gwblhau camau o ran tendro a'r gwaith cyn y gaeaf. Mae'r elfen yma wedi ei grwpio ynghyd isod gyda gwelliannau mewnol i'r Theatr. Er mwyn dangos hyn yn ei gyfanrwydd mae gweddill y cam hwn o'r gwaith a manylion y cyllid arfaethedig yn cael eu dangos isod.

Gwaith arfaethedig:

Dymchwel yr Heulfan & Gwelliannau Mewnol i'r Theatr	£1.382m
Arwyneb Allanol Newydd – Theatr	£1.186m
Ailwampio'r maes parcio dwyreiniol	£0.604m
Gwella maes parcio Pentref y Plant	£0.601m
Gwella'r Tŵr Awyr	£0.316m
Ffioedd Cynllunio'r Ganolfan Ddyfrol	£0.175m
Hysbysfyrdau'r Heulfan	£0.013m
Dymchwel Uned C – Pentref y Plant	£0.171m
Cyfanswm	£4.448m

Cyllid:

Llywodraeth Cymru (Grant)	£3.500m
Derbyniad Cyfalaf (Cyn safle'r Honey Club)	£0.550m
Cyllid Gweddilliol	£0.277m
Cyfraniadau Gwasanaeth	£0.121m
Cyfanswm	£4.448m

Mae amodau grant Llywodraeth Cymru yn nodi fod rhaid ei wario'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r derbyniad cyfalaf a nodir yn cael ei amcangyfrif fel ffioedd net. Mae'r cyllid gweddilliol yn falansau sydd ar ôl yn dilyn diwedd Clwyd Leisure Ltd. Mae cyfraniadau gwasanaeth o'r gyllideb meysydd parcio i gyfrannu'n benodol at welliannau i feysydd parcio a bydd yn creu refeniw ychwanegol.

Ar ddechrau 2016/17 roedd cronfeydd arian y **Cynllun Corfforaethol** yn £2.050m. Roedd hyn ar ôl ystyried cyllid oedd wedi ei ymrwymo ac eisoes wedi ei drosglwyddo o'r cynllun cyfalaf i ariannu gwariant o £7m yn 2016/17. Gan ganiatáu ar gyfer gwariant ac ariannu sy'n cael ei ragweld yn ystod y flwyddyn, amcangyfrifir y bydd balans y Cynllun Corfforaethol ar ddiwedd y flwyddyn yn £4.7m.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Mae Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau ar gyfer yr holl gynigion perthnasol sy'n cael eu cynnwys yng Nghyllideb 2016/17.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi ei ystyried gan gyfarfodydd y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Adolygwyd cynigion penodol gan y pwyllgorau archwilio. Cynhaliwyd gweithdai cyllideb rheolaidd gydag aelodau etholedig i archwilio cyllideb gwasanaeth ac ystyried y cynigion o ran y gyllideb. Mae'r cyngor wedi ymgynghori â'i bartneriaid drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y cyd. Hysbyswyd yr holl aelodau o staff am y broses o osod y gyllideb ac ymgynghorwyd yn llawn â staff sydd wedi eu heffeithio neu bwriedir gwneud hynny, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau Adnoddau Dynol y cyngor. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben o fewn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa'r gostyngiadau y mae'n ofynnol eu gwneud yn y gyllideb yn ystod y ddwy neu dair blynedd nesaf.

Mae pwysau penodol yn amlwg yng nghyllidebau gofal cymdeithasol ond byddant yn cael eu dal yn y flwyddyn bresennol ac yn cael eu hystyried fel rhan o broses y gyllideb ar gyfer 2017/18. Mae rhagolygon yn dangos y bydd balansau ysgolion yn parhau i ostwng a bydd y sefyllfa'n cael ei gadw o dan adolygiad manwl.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae hwn yn parhau yn gyfnod ariannol heriol a bydd methu cyflawni'r strategaeth a gytunwyd o ran y gyllideb yn rhoi pwysau ar wasanaethau yn y blynyddoedd ariannol presennol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.